

LUONNOS hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Ehdotetulla sääntelyllä lisättäisiin eri viranomaisten, tiedonsaantioikeuksia rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Esityksessä lisäksi tarkennettaisiin Suomen ympäristökeskuksen tiedonsaantioikeuksia Verohallinnon tiedoista. Lisäksi esityksessä korjattaisiin lakiin jäänyt teknisluontoinen virhe.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2024 ja 1 päivänä tammikuuta 2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta ja suhde hallitusohjelmaan	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Viranomaisten tiedonsaantioikeudet rakennettua ympäristöä koskevista salassapidettävistä tiedoista.....	3
2.2 Verohallinnon tiedonsaantioikeudet rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä	4
2.3 Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoa Verohallinnolta.....	4
2.4 Kiinteistöverotietojen luovuttaminen kuntiin.....	5
2.5 Tilastokeskuksen tiedonsaantioikeudet rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä	5
3 Tavoitteet	6
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	7
4.3.1 Vaikutukset valtion viranomaisiin	7
4.3.2 Vaikutukset Ahvenanmaahan.....	8
4.4. Tietoyhteiskuntavaikutukset	8
4.4.1 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset	8
4.4.2 Vaikutukset yksityisyyden ja henkilötietojen suojaan	8
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	9
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	9
6 Lausuntopalaute.....	9
7 Säännöskohtaiset perustelut	9
8 Voimaantulo	11
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	11
9.1 Ehdotuksen kannalta keskeiset perusoikeudet	11
9.2 Yksityisyyden suoja	11
LAKIEHDOTUKSET	15
Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	15
rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	17

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta ja suhde hallitusohjelmaan

Eduskunta hyväksyi lain rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (431/2023) 24.2.2023 ja laki vahvistettiin 23.3.2023. Laki tuli voimaan 1.1.2024. Lain voimaantulon jälkeen havaittiin, että muuttuneen turvallisuustilanteen sekä paikkatietoa koskevan tulevan lainsäädännön vuoksi oli tarve selvittää salassapidettävien tietojen luovutusosoikeuksia Suomen ympäristökeskuksen (*Syke*) ja muiden viranomaisten välillä, jotta tiedonkulku ja muiden viranomaisten lakisääteiset tehtävät eivät häiriintyisi.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (2023) kohdan 6.4 mukaan hallitus edistää tiedon liikkumista julkishallinnon eri tietojärjestelmien välillä. Samalla tunnistetaan ja puretaan julkisten tietovarantojen hyödyntämisen ja jakamisen tarpeettomat oikeudelliset esteet yksityisyyden suoja huomioiden.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Valmistelun aikana ympäristöministeriö pyysi muilta ministeriöiltä tietoja niistä viranomaisista, joiden tiedonsaantioikeuksia rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tiedoista tulisi tarkistaa. Ympäristöministeriö sai pyynnön tarkentaa tiedonsaantioikeuksia maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä valtiovarainministeriöltä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://ym.fi/hankesivu> tunnuksella YM050:00/2023

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1. Viranomaisten tiedonsaantioikeudet rakennettua ympäristöä koskevista salassapidettävistä tiedoista

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet salassapidettäviin tietoihin rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä perustuvat joko lakiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (lain 10 §) tai viranomaisia koskeviin erityislakeihin (esimerkiksi laki yleisestä asumistuesta 42 § 938/2014).

Rakennetun ympäristön osalta viranomaisten tiedonsaantioikeudet perustuvat usein lainsäädäntöön, jossa sallitaan salassa pidettävien tietojen luovutus Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän ylläpito on Suomen ympäristökeskukselle uusi tehtävä eikä muussa lainsäädännössä ole nähty tarpeelliseksi aiemmin antaa tiedonsaantioikeuksia muille viranomaisille Suomen ympäristökeskukselle, minkä vuoksi monilla valtion viranomaisilla ei ole mahdollisuutta saada salassapidettäviä tietoja Suomen ympäristökeskukselta tai sen ylläpitämistä tietovarannoista.

Rakennettua ympäristöä koskevaa tietoa käsitellään vaihtelevin käytäntein, eikä yhtenäistä toimintatapoja tietojen käsittelyn tai tietojen julkisuuden osalta ole. Tämä on johtanut siihen, että osa viranomaisista määrittelee eri perustein tietoja salassapidettäväksi. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän osalta tämä ilmenee siten, että Suomen ympäristökeskuksessa on määriteltä

tietoa salaiseksi, jolloin usealla viranomaisella ei ole mahdollisuuksia saada tietoja, joita ne ovat saaneet aikaisemmin erityislainsäädäntöön tai tiedon julkisuuden vuoksi ilman rajoituksia. Esi-merkki tällaisesta tiedosta on vedenottamoihin liittyvät paikkatiedot, joita ei ole määritelty jois-sain valtion viranomaisissa salassapidettäviksi.

Vedenottamoihin liittyviä paikkatietoja käytetään esimerkiksi Maanmittauslaitoksen toimin-nassa. Maanmittauslaitos on saanut näitä tietoja tähän asti Digi- ja väestötietovirastolta.

Digi- ja väestötietovirasto on luopumassa rakennetun ympäristön tietojen luovuttamisesta ns. ”perättäistoimituksina” vuoden 2024 aikana. Vuoden vaihteen jälkeen, näitä tietoja saisi lähtö-kohtaisesti vain rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, josta salassapidettäviä tietoja saavat vain muutamat viranomaiset.

2.2 Verohallinnon tiedonsaantioikeudet rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä

Verohallinnon tiedonsaantioikeuksista eri viranomaisilta säädetään laissa verotusmenettelystä (1558/1995), eli *veromenettelylaissa*. Lain 18 §:ssä on säädetty viranomaisen yleisestä tiedon-antovelvollisuudesta. Pykälän 6 momentissa on veloitettu, että valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset, hallussaan olevat tiedot kiinteistöistä, niillä olevista rakennuksista, maapohjan ja rakennusten ominaisuuksista, kaavoituksesta ja omistajista. Veromenettelylain 20 §:ssä säädetään siitä, että valtion vi-ranomaisen on Verohallinnon pyynnöstä annettava tai esitettävä tarkastettaviksi sellaiset tiedot, jotka saattavat olla tarpeen verotusta ja muutoksenhakua varten ja jotka selviävät viranomaisen hallussa olevista asiakirjoista tai muutoin ovat tämän tiedossa. Veromenettelylain 22 §:n 4 mo-mentin mukaisesti aiemmat tiedot on annettava salassapitosäännösten estämättä.

Vuonna 2025 voimaan tuleva rakentamislaki (751/2023) lisää uusia määritelmiä rakentamiseen liittyen. Sen 2 §:n 1 momentin kohdassa 5 rakennus on määritelty seuraavasti: *rakennuksella tarkoitetaan erillistä, kiinteää, paikallaan pysyttäväksi tarkoitettua omalla sisäänkäynnillä varustettua kohdetta, joka sisältää katettua ja seinien erottamaa tilaa*. Saman pykälän 1 mo-mentin kohdassa 4 rakennus on alistettu määritelmän *rakennuskohde* alle. Rakennuskohteella tarkoitetaan *rakennusta tai rakennelmaa, jolla voi olla vaikutusta ympäröivään alueiden käyt-töön ja jonka toteuttamisessa on otettava huomioon olennaisia teknisiä vaatimuksia, sekä eri-tyistä toimintaa varten rakennettavaa aluetta, josta aiheutuu vaikutuksia sitä ympäröivien alu-eiden käytölle*.

Verohallinnolla on oikeus saada rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä kaikki kaavoitusta ja rakennuksia koskevat tiedot. Erityistapauksissa, Verohallinnolla on oikeus saada myös muut rakentamista (rakennelmat, rakennuskohteet) ja alueidenkäyttöä koskevat tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Tällainen erityistapaus kuitenkin edellyttää erillistä pyyntöä Ve-rohallinnon toimesta Syke:lle.

2.3 Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoa Verohallinnolta

Verotustietojen julkisuudesta säädetään erillisessä laissa verotustietojen julkisuudesta ja salas-sapidosta (1346/1999, *verotietolaki*). Lain 4 §:n mukaan verotusasiakirjat, jotka koskevat vero-velvollisen taloudellista asemaa, sekä muut sellaiset verotusasiakirjat, joista ilmenee tunnistet-tavissa olevaa verovelvollista koskevia tietoja, on tietyin poikkeuksin pidettävä salassa. Vero-tusta koskevat tiedot ovat siis salassapidettäviä, ellei niiden julkisuudesta ole erikseen säädetty.

Kiinteistöverotuksen julkisia verotustietoja ovat kiinteistötunnus, kiinteistön laskennallinen kiinteistövero sekä kiinteistöverovelvollisen nimi (verotietolaki 6 § 1 momentti 1 kohta).

Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoja Verohallinnolta rakennetun ympäristön tietojärjestelmään perustuu tietojärjestelmästä annetun lain 9 §:ään. Lain mukaan Suomen ympäristökeskuksella on oikeus saada Verohallinnolta tietojärjestelmän tietojen ylläpidon kannalta välttämättömät tiedot. Suomen ympäristökeskuksella ei kuitenkaan ole oikeutta saada salassapidettäviä tietoja Verohallinnolta.

2.4 Kiinteistöverotietojen luovuttaminen kuntiin

Verotietolain 14 §:n mukaan Verohallinto voi antaa kunnan viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä kiinteistötietoja sisältävien kunnan rekisterien ylläpitoa ja veronsaajien oikeudenvallontaa varten tarpeelliset tiedot kiinteistöverotuksesta. Näitä tietoja ovat tiedot kunnan kiinteistöverovelvollisista yksilöintitietoineen, kunnan alueella olevan kiinteistön maapohjaa koskevat tiedot sekä kunnan alueella olevaa rakennusta koskevat tiedot.

Tiedot toimitetaan jokaiselle kunnalle, joka on pyytänyt tietoja Verohallinnolta kolmessa erässä¹. Tiedot luovutetaan kolmessa erässä, jotta kunnat ehtivät tarvittaessa käyttää muutoksenhakuoikeuttaan. Kolmas erä sisältää kaikki aiemmissa erissä toimitetut kiinteistöverotiedot sekä mahdollisesti tehdyt päivitykset kiinteistöveropäätöksiin.

Tiedot lähetetään turvasähköpostin avulla kunnan ilmoittaman yhteyshenkilön virkasähköpostiosoitteeseen. Tiedot toimitetaan taulukkotiedostona, joka sisältää kiinteistöverotuksessa käytettyjä tietoja. Tiedosto tulee tämän jälkeen avata kunnassa joko erillisellä taulukko-ohjelmalla (esimerkiksi Microsoft Excel, LibreOffice Calc) tai syöttää erilliselle lukijaohjelmalle, joka lukee tiedot kunnan käyttämään järjestelmään.

2.5 Tilastokeskuksen tiedonsaantioikeudet rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä

Tilastolain (280/2004) 14 §:n mukaan valtion viranomaiset ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät tiedot hallussaan olevista tietoaaineistoista. Lain 15 §:n mukaan Tilastokeskuksella on oikeus kerätä henkilötietoja valtion viranomaisilta, joiden tulee luovuttaa henkilötiedot salassapitosäännösten estämättä.

Tilastolain 16 §:ssä on kuitenkin säädetty rajoituksesta Tilastokeskuksen oikeuteen kerätä tietoja tiedonantovelvollisuuden nojalla. Pykälän mukaan Tilastokeskuksella ei ole oikeutta tietoihin, jotka ovat kansainvälisten suhteiden, yleisen turvallisuuden, puolustuksen ja valtion turvallisuuden kannalta salassa pidettäviä tietoja.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä käsitellään salassapidettäviä ja turvaluokiteltuja tietoja.

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999, *julkisuuslaki*) määrittelee viranomaisen asiakirjojen julkisuutta. Lain 24 §:n 1 momentin mukaan salassa pidettäviä asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä, henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista (kohta 7) sekä asiakirjat, jotka ovat suojelupoliisin ja muiden viranomaisten asiakirjat,

¹ Verohallinto – Kiinteistöverotietojen tilaaminen – ohjeet kunnille https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/yhteisetus-valtion-laitos-kunta-seurakunta-ulkomainen-kuolinpes%C3%A4/kiinteist%C3%B6verotus--ohjeet_kunnille/

jotka koskevat valtion turvallisuuden ylläpitämistä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna valtion turvallisuutta (kohta 9).

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, *tiedonhallintalaki*), säätelee 18 §:ssä asiakirjojen turvallisuusluokittelusta. Valtion virastoissa on turvallisuusluokiteltava asiakirjat ja tehtävä niihin turvallisuusluokkaa koskeva merkintä, jos asiakirja tai siihen sisältyvä tieto on salassapidettävä julkisuuslain 2,5 tai 7-11 kohdan perusteella ja asiakirjaan sisältyvän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa kansainvälisille suhteille tai yleiselle turvallisuudelle.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä käsiteltävien salassapidettävien tietojen ja asiakirjojen salassapitoperuste on pääsääntöisesti julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohtien 7 ja 9, joiden osalta tulee tehdä arvio siitä, tuleeko asiakirja merkitä turvallisuusluokitelluksi. Kuten aiemmin kohdassa 2.1.1 todettiin, viranomaisten käytännöt salassapidosta ja asiakirjojen turvallisuusluokittelussa eivät ole yhtenäisiä.

Tilastokeskuksella ei tällä hetkellä ole oikeutta saada rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä turvaluokiteltua tietoa tilastolain 16 §:n mukaisen rajoituksen vuoksi.

3 Tavoitteet

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskevan lain tavoitteena on edistää rakennetun ympäristön tiedonhallintaa, tietojen ajantasaisuutta ja laatua, koneluettavuutta sekä saavutettavuutta tarjoamalla pääsy viranomaistietovarannoissa olevaan rakennetun ympäristön tietoon. Esityksellä pyritäisiin varmistamaan, että viranomaisilla olisi kaikissa tilanteissa pääsy tarvitsemaansa rakennetun ympäristön tietoon. Ehdotuksella pyritään lisäksi vähentämään käsin tapahtuvien rakennetun ympäristön tietojen toimitusta ja siirtämään tiedot saataville teknisten rapapintojen kautta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että valtion viranomaisille myönnetään oikeudet välttämättömiin salassapidettäviin tietoihin, jotta viranomaisten välinen tiedonkulku ei keskeydy, mikäli valtion viranomaisen luopuisi Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämän väestötietojärjestelmän palveluiden käytöstä ja siirtyisi käyttämään rakennetun ympäristön tietojärjestelmää. Ehdotuksella vaurauduttaisiin myös paikkatietoa koskevien salassapitoperusteiden laajentumiseen, jolloin uusia lakimuutoksia viranomaisten tiedonsaannin varmistamiseksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ei tarvittaisi. Muilla kuin esityksessä ehdotetuilla viranomaisilla olisi joko omaan erityislainsäädäntönsä perustuva oikeus saada salassapidettäviä tietoja pyynnöstä tai tehtäviensä hoitamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan myös Suomen ympäristökeskukselle oikeutta saada verotietolain 14 § 2 momentin tarkoittamat tiedot kiinteistöverotuksesta. Rakennuksia koskevia tietoja voitaisiin käyttää tietojärjestelmästä annetun lain 2 § 2 momentissa tarkoitetun rakentamisen tietovarannon tietojen ylläpitämisessä. Muuten verotietolain 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja voitaisiin käsitellä vain tietojen välittämiseen kunnan viranomaisille, ilman, että tietoja voitaisiin muulla tavalla käsitellä rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä tai julkaista tietojärjestelmän julkisessa tietopalvelussa. Verotietojen salassapitoa ei ehdotuksessa murrettaisi, vaan verotiedot

pysyisivät salassapidettävänä ja niitä voitaisiin jakaa eteenpäin vain niille viranomaisille, joilla on laissa säädetty oikeus salassapidettävään tietoon.

Lisäksi lakiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä tehtäisiin tekninen korjaus.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotuksella ei olisi uusia valtiontalouteen tai kuntien talouteen vaikuttavia vaikutuksia. Esityksessä ei esitetä kunnille tai yrityksille uusia velvollisuuksia tai kevennetä näitä koskevaa sääntelyä.

Esityksen pääasialliset vaikutukset liittyisivät tiedonhallinnan ja henkilötietojen käsittelyn muutosten vaikutuksiin.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4.3.1 Vaikutukset valtion viranomaisiin

Esityksellä mahdollistettaisiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmän laajamittainen käyttöönotto ilman esteitä valtion virastoissa. Rakennustietoa ylläpidetään Digi- ja väestötietoviraston toimesta väestötietojärjestelmässä ja tietovarannosta käytetään nimeä *rakennus- ja huoneistotietorekisteri*.

Viranomaisilla on jatkossakin mahdollisuus hakea tiedot rakennus- ja huoneistotietorekisteristä suoraan Digi- ja väestötietovirastosta niin kauan, kunnes Digi- ja väestötietovirasto luopuu ns. perättäistoimituksista vuoden 2025 aikana manner-Suomen kuntien ja viranomaisten osalta.

Valtion viranomaiset, jotka ottavat rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöön vuoden 2024 aikana, ei kohdistuisi niiden viranomaistehtäviin kohdistuvia muutoksia, vaan tietojen käsittelyä voitaisiin jatkaa kuten aiemmin.

Vaikutukset Verohallintoon

Verohallinnon ja Suomen ympäristökeskuksen välillä on sovittu, että rakennetun ympäristön tietojärjestelmä tarjoaisi muutostietopalvelurajapinnoissaan kaikki tiedot, ja Verohallinto itse määrittelee, mitä tietoja se rajapinnalta käyttää. Näin mahdollinen kiinteistöverouudistus ei aiheuttaisi muutostarpeita rakennetun ympäristön tietojärjestelmään. Esityksellä varmistettaisiin, että Verohallinnon tietotarpeita palveltaisiin kaikkien tietojen osalta.

Kun kaikki kunnat olisivat ottaneet käyttöön rakennetun ympäristön tietojärjestelmän viimeistään 1 tammikuuta 2029 alkaen, Verohallinnon olisi mahdollista luopua erillisistä kiinteistöverotoimituksista jokaiseen kuntaan. Verohallinnan tarvitsisi rakennetun ympäristön tietojärjestelmän siirtymäaikojen päätyttyä toimittaa manner-Suomen kuntien osalta tiedot kerran Suomen ympäristökeskukseen, joka välittäisi tiedot teknisten rajapintojen avulla suoraan kuntiin.

4.3.2 Vaikutukset Ahvenanmaahan

Esityksellä ei ole vaikutuksia Ahvenanmaahan. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää ei ole otettu käyttöön Ahvenanmaalla tai sen kunnissa. Ahvenanmaan maakunta sekä Ahvenanmaan kunnat voivat kuitenkin halutessaan ottaa käyttöön rakennetun ympäristön tietojärjestelmän.

4.4. Tietoyhteiskuntavaikutukset

4.4.1 Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Esityksellä olisi vaikutuksia tiedonhallintaan. Ehdotetut muutokset vaikuttaisivat valtion viranomaisten ja kuntien asianhallintaan, tietojen luovutukseen sekä osittain tiedonsaantioikeuksiin. Esitetyillä muutoksilla ei kuitenkaan olisi vaikutuksia asiakirjojen julkisuuteen tai salassapitoon.

Mikäli kunnat siirtyisivät ottamaan tiedot Verohallinnon sijaan suoraan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, siirtyisivät kunnat samalla siirtämään kiinteistöveroon liittyvää tietoa ensisijaisesti teknisten rajapintojen avulla. Kaikkiin kuntiin toimitettavien erillisten tiedostojen määrä voitaisiin laskea yhteen Suomen ympäristökeskukselle toimitettavaan tiedostoon.

Esitetyillä muutoksilla olisi mahdollisia positiivisia vaikutuksia digitaaliseen turvallisuuteen. Mikäli kiinteistöverotukseen liittyviä tiedostoja toimitettaisiin erillisenä tiedostona vain yhteen paikkaan, vähentäisi se mahdollisia useisiin tiedostoihin liittyviä tietosuojaja- ja -turvariskejä. Tietojen mahdollisen pirstaloitumisen riski vähentyisi.

Ahvenanmaan osalta tiedonhallintaan ei esitettäisi tai olisi muutoksia. Ahvenanmaan maakunta sekä sen kunnat toimisivat viranomaisten kanssa kuten aiemmin, elleivät ne ottaisi vapaaehtoisesti rakennetun ympäristön tietojärjestelmää käyttöönsä.

4.4.2 Vaikutukset yksityisyyden ja henkilötietojen suojaan

Esityksellä olisi osittaisia vaikutuksia henkilötietojen käsittelyyn ja yksityisyyden suojaan. Esityksessä esitetään Suomen ympäristökeskukselle uusia henkilötietojen käsittelyoikeuksia vain verotietolain 14 §:n 2 momentin mukaisten kiinteistöverotustietojen osalta.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 10 §:ään ehdotettujen muutosten osalta, kyse olisi henkilötiedoista, joihin ehdotetuilla uusilla viranomaisilla olisi jo ennestään oikeudet. Näiden viranomaisten henkilötietojen käsittelyyn ei ehdotettaisi muutoksia, ainoastaan kanaan, josta viranomaiset saisivat tiedot.

Kiinteistöverotietojen osalta kyse olisi salassapidettävistä henkilötiedoista. Kunnilla on jo lakiin perustuva oikeus käsitellä näitä tietoja. Esityksessä ehdotettaisiin, että Suomen ympäristökeskuksella olisi oikeus käsitellä näitä tietoja, jotta tiedot voitaisiin välittää yhdessä kaiken muun rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tietovarantojen tietojen mukana kuntiin.

Kiinteistöverotietojen mukana on myös turvaluokiteltuja, eli salassa pidettäviä henkilötietoja. Henkilötietojen turvaluokitus perustuu lakiin väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista. Henkilötietojen salassapito voi perustua myös julkisuuslain 24 § 1 momentin 31 kohtaan.

Suomen ympäristökeskuksella on ennestään oikeus saada turvaluokiteltuja tietoja Digi- ja väestötietovirastolta rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain 9 § 2 momentin nojalla. Suomen ympäristökeskukselle ehdotetaan kiinteistöverotietojen osalta käsittelyoikeuksia vain rakennuksiin tai rakennusten osiin koskevilta osin. Muut kiinteistöverotiedot toimitettaisiin vain niihin oikeutetuille kunnan viranomaisille. Verotustietojen salassapitoa ei esityksessä ehdoteta murettavaksi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Voimassa olevan sääntelyn pitäminen ennallaan

Mikäli lakiin ei tehtäisi muutoksia, Verohallinnon tiedonsaantitarpeisiin ja -oikeuksiin ei olisi vaikutuksia. Verohallinto voisi jatkossakin tehdä erillisen tietopyynnön tarvitsemistaan erityistiedoista. Muiden viranomaisten osalta tiedonkulku voi keskeytyä, mikäli Digi- ja väestötietovirasto lopettaa tiedontoimituspalvelunsa tai mikäli paikkatietoon kohdistetaan uusia salassapitoperusteita. Mikäli viranomaiset eivät saisi tehtävissään välttämättömiä tietoja rakennetusta ympäristöstä voisivat näiden viranomaisten tehtävät keskeytyä kokonaan tai osittain.

Kiinteistöverotietojen toimittamisen osalta tilanne pysyisi ennallaan. Tietoa toimitettaisiin vastaisuudessakin turvapostin kautta, mikä edellyttäisi tietojen käsittelyä, kuten kunnan järjestelmiin syöttämistä, käsin. Kiinteistöverotietojen toimittamisen siirtäminen teknisten rajapintojen avulla tapahtuvaksi, edellyttäisi mittavaa muutosta Verohallinnon tietojärjestelmiin sekä erillisten rajapintojen rakentamista jokaisesta kunnasta Verohallintoon.

6 Lausuntopalaute

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin kirjallisia lausuntoja ajalla maaliskuu 2024 – toukokuu 2024. Lausuntokierros järjestettiin lausuntopalvelu.fi -palvelussa. VAHVA-asianhallintaa käyttäviä ministeriöitä ja viranomaisia pyydettiin antamaan lausuntonsa myös VAHVAn kautta. Esitysluonnoksesta annettiin lausuntoa.

Lausunnot löytyvät valtioneuvoston hankeikkunasta tunnuksen YM050:0/2023 alta ja lausuntopalvelu.fi -sivustolta

...

7 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tarkoitus ja yleinen rakenne. Pykälään tehtäisiin tekninen korjaus, jolla palautettaisiin pykälän ensimmäiseen momenttiin lailla 811/2023 virheellisesti poistettu lause ”Tiedon keräämisen tarkoituksena on käyttää sitä laissa säädettyihin olennaisiin viranomaiskäyttötarkoituksiin”. Muutos tulisi voimaan 1.1.2025, jolloin laki 811/2023 tulee voimaan.

9 a §. Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoja Verohallinnolta. Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin Suomen ympäristökeskuksen oikeudesta pyynnöstä saada välttämättömät tiedot Verohallinnolta.

Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin tiedoista, joita Suomen ympäristökeskuksella olisi oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten estämättä ja maksutta. Näitä tietoja olisivat verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta (1346/1999), eli *verotietolain* 14 §:n 2 momentin mukaiset tiedot, joita Verohallinto voi antaa kunnan viranomaiselle. Näitä tietoja olisivat tiedot kunnan alueella olevaa rakennusta koskevat tiedot, joita ovat rakennuksen yksilöintitiedot, rakennuksen verotusarvon laskennan perusteena käytetyt tiedot sekä rakennuksen verotusarvoa, käyttötarkoitusta ja kiinteistöveroä koskevat tiedot.

Rakennusta koskevia tietoja käytettäisiin tietojärjestelmän rakentamisen tietovarannon tietojen ylläpitoon sekä tietojen antamiseen kunnille. Suomen ympäristökeskus saisi vain tiedot niiden kuntien osalta, jotka olisivat ottaneet rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönsä. Ahvenanmaan kuntien osalta tietoja ei voisi pyytää, ellei Ahvenanmaan kunta olisi ottanut vapaaehtoisesti rakennetun ympäristön tietojärjestelmää käyttöönsä.

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin Suomen ympäristökeskuksen oikeudesta saada pyynnöstä muut kunnan viranomaisille tarpeelliset verotietolain 14 §:n 2 momentin kohtien 1 ja 2 tarkoittamat tiedot. Näitä olisivat tiedot kunnan kiinteistöverovelvollisista yksilöintitietoineen, kunnan alueella olevan kiinteistön maapohjaa koskevat tiedot, joita ovat kiinteistön yksilöintitiedot, kaavatyyppejä, pinta-alaa, rakennusoikeutta ja käyttötarkoitusta koskevat tiedot, muut verotusarvon laskennan perusteena käytetyt maapohjaa koskevat tiedot sekä maapohjan ja vesivoiman verotusarvoa ja kiinteistöveroä koskevat tiedot.

Suomen ympäristökeskus saisi käsitellä näitä tietoja vain tietojen kuntiin edelleenvälittämistä varten.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että kunnan viranomaisella olisi oikeus tämän pykälän 1 ja 2 momentissa mainittuihin tietoihin salassapitosäännösten estämättä. Näin varmistettaisiin se, että tietoja voitaisiin välittää Suomen ympäristökeskuksesta kunnille. Tiedonsaantioikeus vastaisi pääsääntöisesti sitä, mitä verotietolain 14 §:n 2 momentissa säädetään tiedonsaantioikeuksista. Kunnan viranomaisen ei kuitenkaan tarvitsisi tehdä erillistä pyyntöä Suomen ympäristökeskukselle tietojen saamiseksi.

10. § *Viranomaisten tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista.* Pykälään lisättäisiin uusia viranomaisina Maanmittauslaitos, Aluehallintovirastot, Tilastokeskus, elinkeino- ja ympäristökeskukset (ELY), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella (KEHA), Säteilyturvakeskus, Verohallinto, museovirasto sekä museolaisissa (314/2019) tarkoitetut alueelliset vastuumuseot niiden hoitaessa museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tehtävää.

Kirjauksella Verohallinnosta täydennettäisiin verotusmenettelystä (1558/1995) annetun lain 18 ja 20 §:ää. Nyt ehdotettu tiedonsaantioikeus täydentäisi Verohallinnon tiedonsaantioikeuksia, eikä edellyttäisi erillistä tietopyyntöä verotusmenettelystä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettussa tapauksissa. Näin varauduttaisiin mahdollisiin valmisteilla olevan kiinteistöverotusuuđistuksen asettamiin uusiin vaatimuksiin.

Kirjauksella Tilastokeskuksesta täydennettäisiin Tilastolain (280/2004) 14 ja 15 §:ssä määritettyä tiedonsaantioikeutta. Kirjauksella varmistettaisiin Tilastokeskuksen mahdollisuus käsitellä ja laatia tilastoja rakennetusta ympäristön tietojärjestelmässä käsiteltävistä salassa pidettävistä tiedoista, kuten vedenottamoiden paikkatiedoista.

Kirjauksella aluehallintovirastoista, Maanmittauslaitoksesta, ELY-keskuksista, KEHA-keskuksesta, säteilyturvakeskuksesta, museovirastosta sekä museolaissa tarkoitetuista alueellisista vastuumuseoista niiden hoitaessa museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tehtävää varmistettaisiin, että kun edellä mainitut virastot siirtyvät käyttämään rakennetun ympäristön tietojärjestelmää ensisijaisena tiedonlähteenä rakennetun ympäristön tiedolle, niiden aikaisempia tiedonsaantioikeuksia tai mahdollisuuksia käyttää viranomaistehtävissään välttämättömiä tietoja. Salassapidettäviä tietoja olisivat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 § 1 momentin kohdan 7 tarkoittamat tiedot, joita olisivat erilaiset rakennuksen turvallisuusjärjestelyihin tai niiden toteuttamiseen liittyvät asiakirjat tai tiedot. Käytännössä tiedot liittyisivät esimerkiksi kriittiseen infrastruktuuriin, kuten vedenhuollon paikkatietoihin.

8 Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2024. Sen 2 § ehdotetaan tulevan kuitenkin voimaan vasta 1.1.2025.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

9.1 Ehdotuksen kannalta keskeiset perusoikeudet

Ehdotettu laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta on merkityksellinen perustuslain (731/1999) yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa koskevan 10 §:n 1 momentin kannalta.

9.2 Yksityisyyden suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suoja on säädettävä tarkemmin lailla.

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämisestä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taatuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään sisältyvien tietojen luonne

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain mukaan, rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä käsitellään alueidenkäyttöön ja rakentamiseen liittyvää paikkatietoa.

Paikkatiedon luonteeseen kuuluu, että se voi olla myös henkilötieto. Tieto saa henkilötietoluonteen, jos se liittyy tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön. Tieto voi olla henkilötieto esimerkiksi, jos luonnollisten henkilöiden omistuksessa tai käytössä olevaan paikkaan, kuten asuinrakennukseen, voidaan yhdistää tieto siitä, kuka rakennuksessa asuu tai kuka sen omistaa.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä käsiteltävät tiedot voivat sisältää myös salassa pidettäviä tietoja, jos sellaisia tietoja sisältyy kuntien, maakuntien tai valtion viranomaisten niihin asiakirjoihin, joita käsitellään tietojärjestelmässä. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä käsiteltävät asiakirjat ja tiedot olisivat julkisia, ellei salassapitoperuste jonkin asiakirjan kohdalla johtaisi tiedon salassapitotarpeeseen.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä käsitellään henkilötietoja laajamittaisesti. Seuraavassa selostetaan, miten kansallista liikkumavaraa on käytetty ottaen huomioon perustuslain vaatimukset ja perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset tällaisen tiedon käsittelyssä.

Salassa pidettävän tiedon ja henkilötiedon käyttö ja luovutus

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan sosiaali- ja terveyshuollon asiakastietojen käsittelystä huomiota salassapidon murtamista koskevien säännösten tarpeeseen tietoa luovutettaessa. Käsitteilylakiehdotuksen 11 §:ssä säädettiin tiedonhallintapalvelusta. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan palvelu vaikutti olevan tarkoitettu potilas- ja asiakastietojen luovutustarkoituksiin paitsi terveydenhuollon tai sosiaalihuollon palvelunantajien välillä myös sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelunantajan välillä. Ehdotettu säännös (11 §) ei sanamuotonsa puolesta mahdollistanut salassapidettävien potilas- ja asiakastietojen antamista, sillä siihen ei sisällynyt velvollisuutta tai oikeutta antaa siinä mainitut tiedot salassapitosäännösten estämättä. Jos tarkoituksena oli, että tiedonsaantioikeudet perustuvat erikseen säädettyyn, valiokunnan mielestä tällainen rajausta oli kirjattava myös säännökseen. (PeVL 71/2018 vp, s. 5.)

Perustuslakivaliokunta otti kantaa tietojen luovuttamista koskevaan lupamenettelyyn käsitellessään kirkkolakiehdotusta. Kirkkolakiehdotuksen 3 luvun 46 §:n mukaan jäsenrekisteristä luovutettuja tietoja saa luovuttaa edelleen tai muuten antaa sivulliselle vain, jos siitä on säädetty laissa tai jos Kirkkohallitus on antanut siihen luvan. Säännös merkitsi valiokunnan mukaan Kirkkohallitukselle myönnettävää täysin rajoituksetonta toimivaltuutta antaa lupa arkaluonteisten henkilötietojen edelleen luovutukseen. Perustuslakivaliokunnan mielestä säännöstä oli välttämätöntä täsmentää esimerkiksi lakiehdotuksen perusteluissa viitatuin maininnoin siitä, että Kirkkohallituksen antama lupa voi perustua vain laissa erikseen säädettyyn perusteeseen. Ehdotettua säännöstä ei perustuslaista johtuvista syistä voitu säätää ehdotetussa lainsäätämisyjärjestyksessä. (PeVL 4/2020 vp, s. 9.)

Suomen ympäristökeskus hallinnoi rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöoikeuksia ja päättää siten myös siitä, millä tahoilla on oikeus saada käyttää tietoja suoraan käyttöoikeuksien nojalla. Jos kyse olisi muista kuin yhteisrekisterinpitäjinä (kunnat, maakuntien liitot, laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä 4 §) toimivista tahoista, käyttöoikeuksien myöntämisessä olisi asiallisesti kyse myös julkisuuslaissa tarkoitettusta tiedon antamisesta julkisesta asiakirjasta. Myös yhteisrekisterinpitäjien osalta käyttöoikeuksista on päätettävä siten, että oikeudet koskisivat vain niitä tietoja, joihin kullakin rekisterinpitäjällä on tiedonsaantioikeus. Ympäristökeskus voi käsitellä ja muun muassa antaa ulkopuolisille myös kuntien tallentamia salassa pidettäviä tietoja, jolloin Suomen ympäristökeskuksen vastuulla olisi huolehtia julkisuuslain ja

tiedonhallintalain mukaisesti, että se ei luovuta järjestelmästä eteenpäin salassa pidettäviä tietoja muille kuin näihin tietoihin oikeutetuille. Vastaavasti sen on varmistettava, että tiedon saajalla on oikeus käsitellä luovutettavia henkilötietoja. Samoin jos maakunta tai kunta luovuttaisi yhteisrekisteriin tallentamiaan asiakirjoja julkisuuslain 14 §:n perusteella, sen olisi varmistettava, että tiedon pyytäjällä olisi laissa säädetty oikeus asiakirjassa olevien salassa pidettävien tietojen saamiseen ja henkilötietojen käsittelyyn.

Salassa pidettävien tietojen luovuttamisen rajoituksista seuraa, että tiedon salassapitotarve selvitetään aina erikseen ennen tiedon luovuttamista. Jos Suomen ympäristökeskus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja eteenpäin, sen on varmistettava tiedonhallintalain 24 §:n velvoittamana, että tiedon pyytäjällä on lakisääteinen oikeus saada kyseiset salassa pidettävät tiedot. Samoin, jos Suomen ympäristökeskus tai muu yhteisrekisterinpitäjä luovuttaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä tietoja julkisuuslain tai tiedonhallintalain säännösten nojalla, sen on noudatettava asianomaisten lakien säännöksiä salassa pidettävien asiakirjojen antamisesta. Yhteisrekisterinpitäjyydestä seuraa tarkemman sääntelyn puuttuessa, että kaikki yhteisrekisterin pitoon osallistuvat viranomaiset pitävät asiakirjoja, joihin niillä on pääsy, hallussaan julkisuuslain tarkoittamalla tavalla, jolloin ulkopuolinen taho voi pyytää rekisterissä olevia tietoja vaihtoehtoisesti useammalta viranomaiselta ja useammalla tavalla.

Oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja säädetään pääasiassa julkisuuslaissa ja muualla lainsäädännössä. Lisäksi tietojärjestelmää koskevan lain 9 ja 10 §:ssä sekä ehdotetussa 9 a §:ssä säädetään viranomaisten oikeudesta saada salassa pidettäviä tietoja. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ei voi tallentaa sellaisia kuntien tai maakunnan liittojen asiakirjoihin sisältyviä tietoja, jotka koskevat puolustustarkoitusta varten tapahtuvaa alueidenkäytön suunnittelua ja rakentamista, sillä tällaisen tiedon käsittely on rajattu pois lain soveltamisalasta tietojärjestelmästä annetun 1 §:n 2 momentissa.

Salassapidon murtaminen

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatus lausunnot). (PeVL 12/2019 vp, s. 3)

Valiokunta ei ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (ks. esim. PeVL 71/2014 vp, s. 3/I, PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I). (PeVL 17/2021 vp, kappale 188).

Perustuslakivaliokunta on painottanut toistuvasti, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä

yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytetään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaanti-pyyntöä joudutaan käytännössä perustelevaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (ks. esim. PeVL 48/2017 vp, s. 5 ja siinä viitatuut lausunnot). Valiokunnan mielestä erottelua puoltavat seikat saavat erityisen painoarvon säädettäessä viranomaisen oikeudesta saada tai luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä sähköisessä toimintaympäristössä (ks. PeVL 73/2018 vp, s. 8—10 ja PeVL 12/2019 vp, s. 4)

Perustuslakivaliokunta on aiemmin arvioinut säännöstä, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksukortin myöntäneeltä tai maksun välittäjänä toimivalta maksulaitokselta välttämättömät tiedot Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymän maksukortin käytön hallinnointia varten sekä maksukortin vankeuslain 9 luvun 3 a §:n ja tutkintavankeuslain 5 luvun 3 a §:n mukaista maksutapahtumien valvontaa varten (PeVL 36/2020 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntely oli valiokunnan tietojen luovuttamista ja saamista koskeva käytäntö huomioiden sinänsä asianmukaisesti sidottu välttämättömyyteen. Välttämättömyyden arvioinnin kannalta oli kuitenkin ongelmallista, että lakiehdotuksesta ei tarkemmin ilmennyt, mitä maksukortin käytön hallinnoinnilla tarkoitetaan. Säännöksen täsmentäminen oli edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä (PeVL 36/2020 vp, s. 5) ja PeVL 27/2021 vp, kappale 21 ja 22)

Lakiehdotuksen 9 a §:ssä säädetään Suomen ympäristökeskuksen oikeudesta saada Verohallinnolta kiinteistöverotuksessa käytetyt tiedot salassapitosäännösten estämättä. Pykälässä on säädetty täsmällisesti, mitä tietoja salassapidon murtaminen koskee ja myös siitä, mihin näitä tietoja saadaan käyttää (rakennustietovarannon ylläpito ja tietojen välittäminen kunnille).

Lakiehdotuksen 10 §:n tehtävän muutoksen mukaan useilla uusilla viranomaisilla olisi oikeus saada välttämättömät tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen. Esityksen 10 §:n yksityiskohtaisissa perusteissa selvitetään tarkemmin, mitkä olisivat niitä lakisääteisiä tehtäviä, joita varten tiedon saaminen voisi olla näille viranomaisille välttämätöntä.

Edellä kerrotuilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1

Laki

rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
muutetaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 2 § 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 811/2023 ja 10 §, sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tarkoitus ja yleinen rakenne

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä palvelee alueidenkäyttöä ja rakentamista koskevia tiedonsaannin tarpeita. Tiedon keräämisen tarkoituksena on käyttää sitä laissa säädettyihin olennaisiin viranomaiskäyttötarkoituksiin.

3 luku

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän tietojen käsittely, luovuttaminen ja valvonta

9 a §

Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoja Verohallinnolta

Suomen ympäristökeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Verohallinnolta maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän rakennustietovarantoon tietojen ylläpitämistä varten sekä kunnan viranomaisille annettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 14 § 2 momentin 3 kohdan mukaiset rakennuksia tai niiden osia koskevat tiedot.

Suomen ympäristökeskuksella on lisäksi oikeus saada pyynnöstä Verohallinnolta maksutta salassapitosäännösten estämättä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 14 § 2 momentin kohtien 1 ja 2 mukaiset tiedot kunnan kiinteistöverovelvollisista yksilöintitietoi-
neen sekä kunnan alueella olevan kiinteistön maapohjaa koskevat tiedot kunnan viranomaisille annettavaksi.

Kunnan viranomaisella on oikeus saada Suomen ympäristökeskukselta salassapitosäännösten estämättä kunnan rekisterien ylläpitoa ja veronsaajien oikeudenvalvontaa varten tarpeelliset edellä 1 ja 2 momentissa mainitut tiedot.

10 §

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista

Puolustusministeriöllä, puolustusvoimilla, Digi- ja väestötietovirastolla, Maanmittauslaitoksella, Häätäkeskuslaitoksella, aluehallintovirastoilla, Tilastokeskuksella, elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksilla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella, Säteilyturvakeskuksella, Verohallinnolla, Museovirastolla, museolaissa (314/2019) tarkoitetuilla alueellisilla vastuumuseoilla niiden hoitaessa museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tehtävää sekä pelastusviranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2024. Sen 2 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2025.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Ympäristö- ja ilmastoministeri

Laki

rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (431/2023) 2 § 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 811/2023 ja 10 § sekä *lisätään* lakiin uusi 9 a § seuraavasti :

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä palvelee alueidenkäyttöä ja rakentamista koskevia tiedonsaannin tarpeita.

2 §

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä palvelee alueidenkäyttöä ja rakentamista koskevia tiedonsaannin tarpeita. Tiedon keräämisen tarkoituksena on käyttää sitä laissa säädettyihin olennaisiin viranomaiskäyttötarkoituksiin.

9 a §

Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoja Verohallinnolta

Suomen ympäristökeskuksella on oikeus saada pyynnöstä Verohallinnolta maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän rakennustietovarantoon tietojen ylläpitämistä varten sekä kunnan viranomaisille annettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 14 § 2 momentin 3 kohdan mukaiset rakennuksia tai niiden osia koskevat tiedot.

Suomen ympäristökeskuksella on lisäksi oikeus saada pyynnöstä Verohallinnolta maksutta salassapitosäännösten estämättä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 14 § 2 momentin kohtien 1 ja 2 mukaiset tiedot kunnan kiinteistöverovelvollisista yksilöintitietoineen sekä kunnan alueella olevan kiinteistön maapohjaa koskevat tiedot kunnan viranomaisille annettavaksi.

10 §

10 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista

Viranomaisten tiedonsaantioikeudet salassapidettävistä tiedoista

Puolustusministeriöllä, puolustusvoimilla, Digi- ja väestötietovirastolla, Häätäkeskuslaitoksella sekä pelastusviranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.

Puolustusministeriöllä, puolustusvoimilla, Digi- ja väestötietovirastolla, Maanmittauslaitoksella, Häätäkeskuslaitoksella, Aluehallintovirastolla, Tilastokeskuksella, elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksilla, Kehittämis- ja hallintakeskuksella, säteilyturvakeskuksella, Verohallinnolla, museovirastolla, museolaissa (314/2019) tarkoitetut alueelliset vastuumuseoilla niiden hoitaessa museolain 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tehtävää sekä pelastusviranomaisilla on oikeus saada tehtäviensä hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot maksutta salassapitosäännösten estämättä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2024. Sen 2 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2025.